

ROB VAN UDEN

Lofrede op de zothheid 2016

Dwaze zotten,
Wat mij betreft de meest eervolle titel, waarmee ik u kan
benoemen.

U weet, vijfhonderd... en... zeven jaar geleden werd de
Lof der zothheid geschreven,
Vandaag wil ik opnieuw de Zothheid loven. Niet de bijbel-
se hermeneutiek, noch de late middeleeuwse letter-
kunde... Nee, de Zothheid.

En ik draag mijn lofrede op aan Erasmus, een vrome
ziel

Ieder die voor niemand anders wijken wil,
spant 'm voor zijn karretje,
En ik draag mijn lofrede op aan Thomas Morus
een heilige die werd onthoofd en feitelijk dus: een losbol.
Maar bovenal, hooggeëerd publiek, zal het mij een
genoegen zijn
u in te wijden in de 'Mores' der Zothheid.

Van Erasmus leerde ik dat God reeds in het tweede
hoofdstuk van Genesis verbiedt om van de boom der
kennis te proeven.

Kennis blijkt de ondergang van het geluk.
't Is daarom dat niemand anders dan de apostel Paulus
zegt:

'Wij zijn dwaas om Christus' wil.' (1 Kor. 4, 10)

En: 'Wat voor de wereld dwaas is, heeft God uitverkoren.'
(1 Kor. 1, 27)

En Jezus (aan het kruis!) bidt:

‘Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.’
(Luc. 23, 34)

Wat dacht u van het woord van onze verlosser:
‘Ik loof u, Vader, Heer van Hemel en aarde,
omdat gij deze dingen verborgen hebt gehouden voor
verstandigen,
maar ze aan kinderen hebt onthuld.’
De Griekse tekst bedoelt zowel ‘kinderen’ als ‘dwazen’.
Nieuwe Bijbel Vertaling vertaalt dan: ‘aan eenvoudige
mensen’...,
Zó braaf, zó burgerlijk,
zo ontnemt het redelijk alternatief
Onze Lieve Heer zijn gevoel voor humor.

En als u zich nou afvraagt, waar haalt die zotkap al die
onzin vandaan.
Wel, dat is heel simpel:
uit Brabant, de provincie waar ik het meest welkom ben.
De volkswijsheid zegt namelijk:
Hoe ouder, hoe zotter de Brabander.
Hou ouder, hoe botter de Hollander.

Maar kom..., kijken wij... naar HET GEZIN en de
BIJZONDERE SYNODE:
Zou paus Franciscus mij uitgenodigd hebben
bij de Bijzondere Synode over het Gezin,
dan had ik enkele kardinalen kunnen genezen
van hun mentale verstarring en hun spirituele alzheimer
en zou ik ze de vrolijke onnozelheid van een baby hebben
geschonken.

Een baby denkt niet na over het beeld
dat katholieken, protestanten en humanisten van
Erasmus hebben,
maar ze zijn volkomen gelukkig.
Ze poepen als ze moeten poepen

en ze lachen als ze de tandeloze mond van een oud besje
zien.

Baby's bezitten de zotheid in zijn meest pure vorm.
Daarom willen volwassenen ze zo graag knuffelen en
omhelzen;
al moeten we daar tegenwoordig voorzichtig mee zijn.

En dan de beide ouders in het gezin:
De man, gemaakt om leiding te geven, kreeg een tikkeltje
verstand.
Jupiter voegde hem de vrouw toe, een dwaas en onnut
wezen,
maar grappig en innemend.
Nee, 'een aap blijft een aap, al kleedt hij zich in purper'
en een vrouw blijft een vrouw, al komen er nog elf
feministische golven.

U, mannen zult zich hierom vermaken,
maar de aanwezige vrouwen hebben wellicht intuïtief
gevoeld
dat het een dubieuze eer is wanneer de zotheid iemand
'verstandig' noemt.
En dat niet alleen, eigenlijk is er sprake van een balans:
Wat een onzin kunnen mannen uitslaan in het gezelschap
van vrouwen
en hoe dwaas kunnen ze zich aanstellen
om de genegenheid van een vrouw te winnen.
Lieve mensen, het is steeds de Zotheid geweest
die de oorlog tussen de seksen heeft voorkomen.
Zoals ook de huidige crisis van het huwelijk wordt
veroorzaakt
door een gebrek aan vleierij, grapjes en toegeeflijkheid.

Nee, beste oecumenici,
geen enkele verbintenis of gemeenschap van mensen
kan zonder mij, de Zotheid, stand houden.

DE BEKENDE NEDERLANDERS, schets ik u,
mensen, vol van eigenliefde,
vijfhonderd jaar geleden dacht je dan aan de adel.

Tegenwoordig aan

(1) acteurs van soapseries,

(2) presentatoren,

(3) en de winnaars van een talentenshow.

Een half ons succes en de eigenwaan druipt ervan af.

En hoe onnozeler, hoe groter het succes.

Een Volendamse zanger treedt op met zijn buurmeisje,

een Topper sleept een nieuw slaafje voor de microfoon.

Soort zoekt soort.

Een Hilversums onderonsje van stralende sterren krijgt
hoge kijkcijfers.

Deze lieden zijn volkomen ingenomen met zichzelf.

En de bewonderaars liggen voor de televisie als aan het
infuus.

Wij amuseren ons kapot.

Een goede vriend noemde dit recent nog

‘de globalisering van de onverschilligheid’. (paus

Franciscus)

DE SCHRIJVERS VAN GELEERDE BOEKEN, even ijdel

Zij martelen zich voortdurend af:

voegen toe, veranderen, deleten, schrijven toch weer
hetzelfde,

beginnen aan een nieuwe versie, werken het om en nooit
is het naar hun zin. En dat allemaal voor de lof van
enkele critici..., een hoge tol:

zweet, nachtwerk, zelfkastijding!

Tel daarbij op: het tekort aan frisse lucht, het verlies aan
gezondheid, slechter wordende ogen.

Hoeveel gelukkiger was dan de schrijver van het boekje
Lof der zotheid.

Hij schreef zijn boekje zonder nachtelijk studie,
schreef op wat er toevallig uit zijn pen vloeide en
realiseerde zich:

hoe onzinniger de onzin die ik schrijf,
des te meer zal het worden gewaardeerd.

DE BEROEPEN, het is iets merkwaardigs met
waardering.

Theologen: kijk naar de vogels, kijk naar de
Dijsselbloemen:

jullie zullen net als Sint Jan moeten leven van wilde
honing of van sprinkhanen.

En zelfs een speler van het Theologisch Elftal van *Trouw*
krijgt beslist niet het salaris van een topvoetballer.

Filosofen, net zo, een soort horzels zijn het, lastige
steekvliegen,

die kunnen best een baantje als ZZP'er nemen.

En de Professoren: nuttig,

tenminste, als hun studenten de economie laten draaien.

Heel anders is met de Psychologen en Coaches.

Mensen die volkomen gezond zijn, weten ze een fobie aan
te praten.

En ze maken gekrookte mensen blij dat ze een cheque
kunnen uitschrijven.

De Handelaar in gezondheidsproducten en superfoods
gaat uit eten in een viersterrenrestaurant,

terwijl de theoloog die alle godgeleerden boeken heeft
doorvorst

op een houtje bijt en op voet van oorlog is met
wandluizen en parasieten.

DE THEOLOGEN.

Ach... de Theologen,

men zou er misschien beter zwijgend aan voorbij kunnen
gaan.

Maak bij hen geen slapende honden wakker, brand je
vingers niet.

Het is een bijzonder streng en prikkelbaar mensensoort
dat mij wel eens in horden met duizenden

gevolgtrekkingen

zou kunnen aanvallen
en tot een herroeping dwingen
en dan, als ik zou weigeren te herroepen,
onmiddellijk zou krijten: 'U bent een ketter'.

Dankzij hun eigenliefde zijn de theologen
nog een beetje gelukkig,
bewonen als het ware de derde hemel
en kijken vanaf die hoogte neer op 'de anderen'.
Vergeleken bij hen zijn de apostelen maar sukkelaars.
Die vierden dan wel het laatste avondmaal,
maar je had ze echt niet moeten vragen
op welk moment zich de transsubstantiatie voltrekt.
De apostelen baden met de moeder Gods,
maar géén apostel had zo briljant kunnen aantonen
hoe Maria behoed was voor de erfzonde als onze
theologen.

DE PASTOR.

Ook pastores, dominees en voorgangers hebben zó hun
waanwijsheid.

Een pastor die te zeker van eigen ijver is,
of die al te veel hamert op wet- en regelgeving,
zou eens een flinke uitglijder moeten maken,
zijn eigen zondigheid opnieuw moeten ontdekken,
om zich te kunnen verwonderen over Gods grootheid en
barmhartigheid.

(paus Franciscus)

Wat heb je aan een dokter

die aan het bed van een zwaargewonde soldaat vraagt
hoe het met zijn cholesterolgehalte is?

'Dokter, dokter, ze hebben mijn been eraf geschoten...'

'Dat kan wel zijn, meneer, maar hoe is 't met uw
suikerspiegel?'

Zou de kerk niet best een veldhospitaal zijn en wonden
helen? (paus Franciscus)

PAUSEN, KARDINALEN EN BISSCHOPPEN.

En dan de pausen, kardinalen en bisschoppen...

Het liefst gedragen ze zich als vorsten,
en dan bedoel ik niet enkel die lieden
die een Diocesaan Centrum willen bouwen dat op een

Versaille lijkt,
maar dan doel ik op de houding:
'Ik ben een vorst in het diepst van mijn gedachten'.

En wat moeten we denken van leiders die zwijgen
wanneer ze zouden moeten spreken,
waardoor de samenleving straks de naam van Christus
niet meer kent.

Liever een kerk die schaafwonden en pijn heeft
opgelopen,
dan een kerk die zich vastklampt aan veiligheid en
zekerheid. (Paus Franciscus)

Petrus zal de hemelpoort eerder openen
voor atheïsten en agnosten die een goed leven leiden,
dan voor de zekerwetters die hun geloof misbruiken.

Nee, een bisschop,
en ik zeg dat ook tegen mijn broeders en zusters van de
PKN,
dat is eigenlijk een dubbele mijter, Oude en Nieuwe
Testament bijeen,
dat is een witte albe, een herinnering aan de doop
die mensen en kerken samenbrengt onder dezelfde Heer,
een bisschop bouwt geen muren
maar verbindt de oevers met elkaar, net als de
Erasmusbrug.

Maar goed, het is niet mijn bedoeling
de levenswijze van pausen en priesters te kritiseren,
want dan denkt men eerder dat dit satire is in plaats van
een lofrede.

OECUMENICI.

Kon ik me er aanvankelijk over verbazen
dat de volgelingen van Christus zich hadden verdeeld
in Franciscanen en Kapucijnen, Benedictijnen en
Cisterciënzers,
Bernardijnen, Brigidenzen, Augustijnen, Jacobijnen en
Wilhelmieten, Augustinessen, Norbertinessen en
Zusters van Bethanië,

Inmiddels is de kerk opgedeeld
in Katholieken, Orthodox Katholieken en Oud
Katholieken,
Anglicanen, Lutheranen en Calvinisten,
Baptisten en Doopsgezinden,
basisgroepen, evangelische groepen en nog veel meer.
U begrijpt: een buitenstaander zal er niks van begrijpen
Die zal zijn schouders erover ophalen.
En het is nog een geluk dat Christus verrezen is,
anders zou hij zich in zijn graf omdraaien.

Gods Zoon moet wel denken:
Ben ik dan verdeeld? Ben ik een gespleten
persoonlijkheid?
Hij zal zich achter de oren krabben en denken:
Ik heb mijn boodschap toch simpel samengevat:
Van God houden en van je naaste als van jezelf.
Maar nee, overal: verschillende kerken, eigen waarheden,
eigen rituelen, zijn eigen bijbelvertaling, eigen
kerkstructuur
en een eigen maaltijd van de Heer.
Natuurlijk is er een Raad van Kerken,
en een Katholieke Vereniging voor Oecumene, zó
schattig en dottig.
Maar er is maar één krachtige beweging in de wereld die
duidelijk zegt:
'Alle Christenen zijn gelijk!' en dat is: I.S. (paus
Franciscus)

SLOTBESCHOUWING

De klok tikt door en ik moet naar een eind.

Mochten mijn woorden al te babbelziek hebben
geklonken,

bedenk dan dat de zothed aan het woord was
en zoals de oude Grieken zeiden:

de gek spreekt dikwijls ook wel weer een waar woord.

De enige samenvatting die ik u kan laten zien is deze
sleutel:

In Vino Veritas. In de wijn zit de waarheid.

Daarom, dienaren van de zothed, vaarwel,

betoon uw bijval, geniet van het leven,

drink en laat u de wijsheid van de zothed smaken.